Info om Daugavgrivas Cietoksnis

2014-08-02

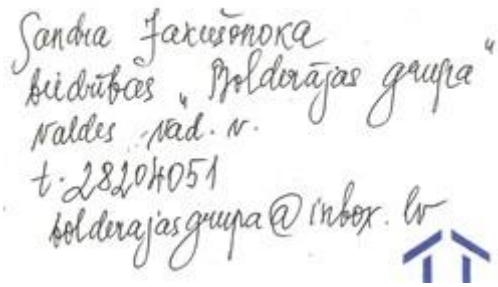
http://lv.wikipedia.org/wiki/Daugavgr%C4%ABvas_cietoksnis

http://www.citariga.lv/lat/rigas-apskates-vietas/rigas-nocietinajumi/daugavgrivas-cietoksnis/

http://vesture.eu/index.php/Daugavgr%C4%ABvas_cietoksnis

http://www.fold.lv/2014/02/arhitekturas-diplomandi-liva-nordmane-un-martins-rusins/

Det finns en FB-grupp som heter Bolderajas Grupa , och jag gick just med där och fick då inbjudan till ett föredrag i Bolderja i deras föreningslokal Liela iela 39, 18 juni på kvällen,om svensktiden i Bolderja och på Fästningen Dynamynde eller Nymynde, som även kallades Morgonstiernan under svensktiden 1621 till 1710. Föredraget hölls av Grigorijs Salnits, historiker och turistguide. Gruppens ledare heter Sandra Jakushonoka, se bilagda adresser. Föredraget var utomordentligt intressant och gav för mig mycket ny kunskap om fästningens historia, verksamheten där och dess nuvarande situation. Grigorijs visade bilder och flygfoton av fästningen, teckningar från svensktiden mm. Nedan ett axplock av vad jag antecknade:

- I början av sextonhundratalet så var Daugavas mynning full av sand, sanddynor i hela området och mycket grundare inseglingsvägar, och det var fler utloppsfåror för floden. Polackerna byggde 1608 en fästning där för krigen med Sverige blev allt fler och Svårare. 1621 intog GIIA Riga och beordrade genast vid ett besök att fästningen skulle byggas upp igen och förbättras. Detta var inte enkelt för hela omgivningen var ett sandigt gungfly och Lielupe som idag mynnar vid Jurmalas ände mot Riga mynnade då på den tiden i Daugava just vid fästningen. Svenskarna började då ta upp tullar på alla handel i båda riktningar, frö Livland och för Kurland trots att Kurland var ett oberoende furstendöme. Handeln med Livland och tullarna där gav Sverige en kassaförstärkning. Daugavgriva/Bolderaja blev en viktig hamn för Riga och ett samhälle utvecklades i och kring fortet.

- Med tiden tog Generalkvartermästaren och fästningsarkitekten Erik Dahlberg över både förbättringarna av fortet och fortifikationen av Riga, Narva med flera städer och strategiska platser i Svenska riket. I Daugavgriva så spred man gödsel på sanden och planterade trä, höjde vallarna, byggde ut bastioner som bildar den stjärnform man ser idag fortfarande.

- Svenska präster och administratörer ordnade Livland administ

rativt, så även i Daugavgriva. Befolkningen räknades, gårdarna räknades, djurbeståndet, skogen – inga tillgångar glömdes. Prästerna ordnade undervisning och nu fick även en av fästningsprostarna, Ernst Glyck, uppdraget att översätta Bibeln till Lettiska vilket var första gången som Lettiskan spreds i skrift. Denne Glyck blev sedan prost i Aluksne där det finns ett museum över hans bibelarbete. Där kom han att tas tillfånga av ryssarna 1704 vid deras erövring av Aluksne och hans fosterdotter Marta blev älskarinna åt Tsar Peter. Ytterligare en spjuver till prost i Daugavgriva nedtecknade texten till första kända lettiska folksången, Katchenite etc. Han åkte emellertid dit för tvegifte och blev straffad med arbete i

Falu Koppargruva sedan. Hette Menius eller ngt i den stilen. Han gjorde karriär i gruvan och återkom!

- Under sextonhundratalets mitt under svenskpolska kriget så tillfångatas Hertig Jakob av Kurland och hålls bla fången ett tag i fästningen.

- 1701 intas DG av Polacker och Kurländarna men svenskarna återerövrar den.

- 1710 kapitulerar den och Riga inför general Sheremetev i Tsar Peters arme och försvararna får fri lejd liksom Rigas innevånare och Baltikums adel får långtgående löften om självstyre och svenska lagar regresseras till medeltida lagutrymmet. Tsar Peter besöker fästningen och beordrar reparationer och att en skola skall startas för barnen till besättningen på fästningen.

- Ryssarna bygger en egen kyrka, vissa förrådsbyggnader muras och lagerlokaler byggs. Fästningen anses viktig och bestyckas tungt under 1800-talet. Vartefter Daugava inordnar sig i en rakare och djupare fåra så hamnar fästningen längre från flödet och har sedan både under ryska tiden och även lettiska mellankrigstiden på 1900-talet kompletterats med artilleribatterier närmare floden, och även fortifikationsarbeten på andra sidan floden – på Mangalsala. Dessa kan man besöka och beskåda, även få en guidad tur till om man vill. Jag har ännu inte gjort det.

- 1910 kommer Tsar Nikolaj II på besök med tåg till fästningen för att fira 200-årsdagen av svenska kapitulationen.

- Under första världskriget blev tyvärr ryska styrkor tvungna att spränga mycket av bebyggelsen inom vallarna i luften vid frontrörelserna så att tyskarna inte skulle få ngt användbart när det tillfälligt intog detta territorium.

- Under Sovjettiden av området avspärrat och bestyckat. Det har ända sedan svensktiden alltid legat en mindre örlogshamn intill och gör det fortfarande.

- Just nu så äger Privatiseringsagenturen, staten i LV, området som är på 22 hektar. De har en vakt där som heter Leonids som har en väldigt ilsken vakthund av okänd ras, Turbo, som han handplockade på ett hem för herrelösa hundar. Besöka kan man göra efter överenskommelse med Leonids men även helger mellan 10 och 16.

- I slutet av 90-talet så privatiserades området av ett företag som heter AU Meistara Muizha SIA, dominerande ägare Baiba Svetlana Rozenberga, som ville uppföra hotell och bygga en nöjespark där. Emellrtid så gjorde hon inte ett dyft och betalade inte hyran till staten. Området togs alldeles nyligen tillbaka av privatiseringsagenturen/staten efter ca 5-10 års rättsligt förfarande i alla nivåer och instanser.

- Området har på nytt bjudits ut till olika ministerier i LV som artigt svarar att det bör förbli statligt men inte just deras ministerium. Det har gjorts många planer och dryftats många förslag om områdets framtid. En ide är ett Havsmuseum. Det lär finnas modeller på arkitekturfakulteten på RTU. En av akademikerna där som jobbat på dessa projekt är en professor Egons Berzinsh, en magisteruppsats har skrivits av Liva Nordmane. Den 6 september kommer Bolderajas grupa och Bolderajas kommun organisera en teaterpjäs om fyra viktiga personer i fästningens historia, bla två av de nämnda prostarna, och det kommer följas av en diskussion mellan allmänhet och myndigheter om vad man kan göra med denna slumrande skönhet. Detta är enda fästningen av sextonhudratalssnitt som finns bevarad i Baltikum.

- Två karakteristiska byggnader är nu kvar på området innanför bastionerna och vallarna: Kruthuset från svensktiden, mäktigt med flera meter tjocka väggar och tak, samt ryska

kyrktornet. Enstaka sovjetiska byggnader i gravt förfall finns med. Tyvärr har kolhantering påbörjats i Bolderajas hamn varvid föroreningar sprids genom luften, svärtar ned.

Det var sista svenska fästet i Baltikum och fästningen har en intressant efterhistoria under ryssarna med, suttit extsarinnor fångna där m.m.

T

två böcker på Lettiska av intresse:

Rigas Galvena Nomale, av Arvids Pope, utgiven av Zelta Grauds.

Daugavgrivas Cietoksna Buvvesture, av Ieva Ose.

Bilderna är på kruthuset, ryska kyrktornet, en skiss och vallarna:

Jag har själv några ideer om vad man kan göra och kommer bevaka vad som händer framöver. Borde inte ngn svensk organisation eller myndighet ta sig an ngt av detta?

Jacob Lalander, 140618